

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра англійської мови

Дипломна робота
магістра

з теми: **«КОНЦЕПТ ЖИТТЯ В ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ:
ЛІНГВОКОГНІТИВНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ»**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи Angb1- M17
спеціальності 014 Середня освіта
(Мова і література (англійська))
Тимчук Катерина Олегівна

Керівник: Кришталюк Г. А.,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської мови

Рецензент: Уманець А. В.,
завідувач кафедри іноземних мов,
кандидат філологічних наук, доцент,
професор кафедри іноземних мов

Кам'янець-Подільський – 2018 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУ ЖИТТЯ В АНГЛОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ	9
1.1 Вивчення концепту ЖИТТЯ з когнітивно-дискурсивних позицій.....	9
1.1.1 Підходи до вивчення концептів.....	9
1.1.2 Класифікації концептів.....	16
1.1.3 Аспекти дослідження концепту ЖИТТЯ.....	19
1.2 Концептуалізація як процес творення концептів.....	21
1.2.1 Послідовність концептуалізації.....	22
1.2.2 Образ-схеми – як інструменти творення концептів.....	25
1.3 Художній дискурс як середовище осмислення концептів.....	29
1.3.1 Визначення художнього дискурсу.....	30
1.3.2 Дослідження концептів у художньому дискурсі.....	34
1.4 Методика когнітивно-дискурсивного дослідження концепту ЖИТТЯ.....	38
Висновки до розділу	40
РОЗДІЛ 2 РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КОНЦЕПТУ ЖИТТЯ В ОПОВІДАННЯХ ДЖ. ЛОНДОНА	43
2.1 Семантика концепту ЖИТТЯ.....	43
2.1.1 Відношення між концептом та значенням.....	43
2.1.2 Прототипні значення концепту ЖИТТЯ.....	45
2.1.3 Маргінальні значення концепту ЖИТТЯ.....	48
2.2 Образ-схемна структура концепту ЖИТТЯ.....	51
2.2.1 Топологічний компонент.....	53
2.2.2 Перцептивний компонент.....	54
2.2.3 Просторово-моторний компонент.....	55

2.2.4 Динамічний компонент.....	57
2.3 Виміри концепту ЖИТТЯ.....	60
2.3.1 Фізичний вимір.....	60
2.3.2 Духовний вимір.....	67
2.3.3 Просторовий вимір.....	71
2.3.4 Анімалістично-гуманістичний вимір.....	74
Висновки до розділу	77
ВИСНОВКИ.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	85
ДОВІДКОВА ЛІТЕРАТУРА.....	91
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	92

ВСТУП

Когнітивний напрям, що укорінився в лінгвістиці і спирається на попередній досвід традиційних лінгвістичних досліджень (Є. В. Бондаренко [10], Л. І. Белєхова [24], О. І. Морозова [31]), дозволяє виявити ментальні основи мовних явищ. Вивчаються механізми породження мовних одиниць та когнітивні аспекти їхнього формування і функціонування (О. О. Селіванова [38], Р. Ленекер [62]), реконструкції ментальних структур (концептів, фреймів, гештальтів, сценаріїв), які є підґрунтям створення мовних одиниць (М. М. Болдирєв [7], С. А. Жаботинська [16], В. Крофт [46], Дж. Лакофф [59], В. А. Маслова [28], А. М. Приходько [36]).

Одним з головних понять сучасної когнітивної лінгвістики є концепт. У своїх роботах провідні лінгвісти розробляють методики концептуального аналізу, типологізують концепти, визначають їхні характерні особливості (Н. Д. Арутюнова [1], О. С. Кубрякова [75], А. М. Приходько [36], Ю. С. Степанов [40], О. О. Селіванова [38]).

Дипломну роботу присвячено дослідженню концепту ЖИТТЯ на матеріалі Північних оповідань Джека Лондона через образ-схемну репрезентацію концепту (що включає такі компоненти, як топологічний, перцептивний, просторово-моторний, динамічний) та його виміри (фізичний, духовний, просторовий, анімалістично-гуманістичний).

Концепт ЖИТТЯ, як один з основних досліджуваних концептів, продовжує привертати увагу лінгвістів, будучи багатоаспектним за своєю сутністю. Це ментальне утворення, яке включає загальні та деталізовані репрезентації біологічної, соціальної, духовної, культурної, психологічної та ментальної діяльності людини у світі. Концепт ЖИТТЯ може проявлятися у різних аспектах, а саме – у сферах стосунків, роботи, формування цінностей та висновків про життя. Соціальна значущість феномену ЖИТТЯ робить

його об'єктом міждисциплінарних досліджень у різних галузях, зокрема в галузі когнітивної лінгвістики.

Сучасна когнітивна лінгвістика звертається до розгляду проблем функціональних і історичних змін концептів, виявляє розширення, звуження і модифікації значень, конфігурації, метафоричних моделей тощо. Отримані відомості щодо концепту ЖИТТЯ здебільш характеризують його колективні та розкривають певні індивідуальні властивості у окремих письменників; тож на часі – питання особливостей актуалізації концепту ЖИТТЯ в індивідуальному художньому дискурсі, зокрема в оповіданнях Дж. Лондона як представника американської літератури. У роботі це питання вирішується на базі когнітивно-дискурсивного підходу.

Актуальність роботи визначається, з одного боку, застосуванням новітньої когнітивно-дискурсивної парадигми до визначення одного з ключових концептів ЖИТТЯ, а з іншого, – тим, що специфіка актуалізованого в оповіданнях Дж. Лондона концепту ЖИТТЯ розглядається як прояв відмінностей індивідуальної концептосфери автора на тлі колективного бачення. Запропонований підхід сприяє вирішенню важливої проблеми когнітивної лінгвістики – співвідношення колективного й індивідуального в художньому дискурсі.

Об'єктом дослідження виступає концепт ЖИТТЯ, вербалізований лексичними засобами американського варіанту англійської мови, в Північних оповіданнях Дж. Лондона.

Предметом дослідження є специфіка актуалізації лінгвокультурного концепту ЖИТТЯ в оповіданнях Дж. Лондона на основі когнітивно-дискурсивного підходу через виявлення його семантичних значень, образ-схем та вимірів.

Мета роботи полягає у визначенні змісту, структури та засобів актуалізації концепту ЖИТТЯ в оповіданнях Дж. Лондона на основі когнітивно-дискурсивного підходу.

Для досягнення цієї мети послідовно вирішуються такі **завдання**:

- з'ясувати аспекти дослідження концепту ЖИТТЯ в сучасному дискурсі;
- проаналізувати сутність концептуалізації з виокремленням складників концептів у вигляді образ-схем;
- уточнити характерні риси дискурсу як середовища функціонування ЖИТТЯ;
- обґрунтувати теоретико-методологічні засади дослідження лінгвальних особливостей ЖИТТЯ як когнітивного утворення;
- з'ясувати особливості семантичної структури концепту ЖИТТЯ в оповіданнях Дж. Лондона;
- проаналізувати сутність образ-схем як основ організації концепту ЖИТТЯ в творчості Дж. Лондона;
- виявити співвідношення вимірів концепту ЖИТТЯ на матеріалі оповідань Дж. Лондона.

Наукова новизна дослідження полягає у вивченні концепту ЖИТТЯ на матеріалі Північних оповідань Дж. Лондона із залученням теоретичних досягнень когнітивної лінгвістики. Крім того, новим є виявлення фізичного, духовного, просторового та анімалістично-гуманістичного вимірів концепту ЖИТТЯ із застосуванням образ-схемного аналізу.

Комплексна **методика** дослідження передбачає використання загальнонаукових, міждисциплінарних та конкретнонаукових методів. За допомогою загальнонаукових методів (аналіз та синтез, індукція й дедукція, абстрагування, пояснення та опис) побудована основна гіпотеза дослідження. Етимологічний аналіз здійснений для з'ясування змісту етимологічного шару концепту, аналіз словникових дефініцій та компонентний аналіз – для виокремлення лексичних номінацій концепту. Основні положення теорії втіленого розуміння й теорії концептуальної метафори служать підґрунтям здійснення концептуального аналізу із залученням методики семантики лінгвальних мереж. Елементи кількісного аналізу застосовано в процесі

розкриття показників активності функціонування спостережуваних реалізацій концепту ЖИТТЯ.

Практична цінність дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути використані в спецкурсах з теорії мовної комунікації, дискурсології, когнітивної лінгвістики, літературознавства, у подальших наукових розвідках аспірантів і студентів.

Матеріалом дослідження слугували Північні оповідання американського письменника Дж. Лондона «Жага до життя», «Вогнище» та «Біла тиша».

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення та практичні результати дослідження були представлені на чотирьох наукових конференціях: V Міжнародна студентська Інтернет-конференція «Англійська мова у міждисциплінарному контексті безперервної освіти», VI Міжнародна студентська Інтернет-конференція «Англійська мова у міждисциплінарному контексті безперервної освіти», I Всеукраїнська наукова Інтернет конференція у м. Суми «Діалог мов і культур у сучасному освітньому просторі», Звітна конференція студентів та магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Публікації. Основні положення дослідження відображено в чотирьох одноосібних статтях: “Image-schematic analysis of the concept ‘LIFE’ in Jack London’s stories”; «Прототипні сенси концепту ЖИТТЯ (на матеріалі «Північних оповідань» Дж. Лондона)»; «Концепт ЖИТТЯ крізь призму теорії концептуального втілення (на матеріалі Північних оповідань Джека Лондона)»; “Cognitive peculiarities of the concept ‘life’ in Jack London’s stories”.

Обсяг і структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів з висновками до кожного, загальних висновків, списку використаних джерел та списку джерел ілюстративного матеріалу. Загальний обсяг роботи становить 92 сторінки.

У **вступі** обґрунтовується вибір теми, актуальність проведеного дослідження, подається мета та завдання дипломної роботи, розкривається практичне значення отриманих результатів, окреслюються методи дослідження, а також представляються основні положення, що виносяться на захист.

У **першому розділі** висвітлюються теоретичні проблеми і поняття когнітивної лінгвістики, розглядаються підходи до визначення, вивчення і класифікації концептів, уточнюється та виводиться визначення концепту та значення концептуалізації, подається методика дослідження лінгвокогнітивного аналізу концепту ЖИТТЯ в художньому дискурсі Дж. Лондона.

У **другому розділі** розкривається семантична структура концепту ЖИТТЯ в Північних оповіданнях Дж. Лондона у вигляді прототипних та маргінальних значень, виокремлюються образ-схемні компоненти концепту, розглядаються когнітивні механізми їх реалізації, а також досліджується розгортання різних складників концепту ЖИТТЯ через його виміри.

У **загальних висновках** представлені основні теоретичні положення та практичні результати дипломної роботи; окреслюються можливі перспективи подальших досліджень з обраної тематики.

Список використаних джерел містить 73 позиції, довідкова література включає 9 словників, а ілюстративний матеріал нараховує 9 джерел.

ВИСНОВКИ

Концепт в когнітивній лінгвістиці, лінгвоконцептології та лінгвокогнітології займає помітне місце. У своєму дослідженні ми дотримуємося визначення концепту як основної одиниці свідомості, змістовної одиниці пам'яті, що відображає досвід людини у вигляді «квантів» знання та вербалізується здебільшого мовними засобами. У нашій роботі ми вивчаємо концепт ЖИТТЯ (LIFE), як один з найбільш значущих макроконцептів світу, що зумовлює сучасні тенденції розуміння мови як складної знакової системи, яка тісно поєднана з дискурсом, що є найбільш досліджуваним лінгвістичним об'єктом.

Для аналізу ми обрали «Північні оповідання» американського письменника Дж. Лондона. Доцільно звернути увагу саме на тематику оповідань, в основі яких автор зображує концепт ЖИТТЯ у різних його проявах. Цикл «Північні оповідання» — умовна назва ранніх творів Дж. Лондона, з якими він входить у світову літературу. Об'єднані єдиною тематикою, вони складають свого роду героїчний епос американської Півночі, що розповідає про «золоту лихоманку», про важкі будні Клондайка, про красу і гармонію природи, про життєві драми людей. Події розгортаються наприкінці XIX століття на Алясці, де було відкрито чималі поклади золота і куди за легкою наживою вирушили тисячі відчайдушів. Проте більшість із них дістала поразку в нерівній боротьбі зі стихією, і лише для небагатьох суворя Північ справді виявилася золотоносною.

Проаналізувавши декілька оповідань шляхом когнітивно-дискурсивного підходу, ми виокремили ключові елементи концепту ЖИТТЯ, що відображають унікальність та особливість творчого стилю письменника. Проведене дослідження виявляє специфіку змісту, структури та засобів актуалізації концепту ЖИТТЯ в Північних оповіданнях Дж. Лондона.

Одним з перших завдань було дослідження концепту ЖИТТЯ як такого в художньому дискурсі. Так, було виявлено, що концепт ЖИТТЯ реалізується у трьох основних значеннях: «фізіологічного життя людини», «соціального життя людини» та «духовного (вічного) життя». Концепт ЖИТТЯ визначаємо як ментальне утворення, яке включає загальні та деталізовані репрезентації біологічної, соціальної, духовної, культурної, психологічної, ментальної діяльності людини у світі. Цей концепт може проявлятися у різних аспектах, а саме – у сферах стосунків, роботи, формування цінностей та висновків про життя.

Зміст концепту ЖИТТЯ розкривається перш за все в його значеннях. Розглядаючи семантичну структуру концепту, варто зазначити, що усі виявлені нами значення поділяємо на прототипні та маргінальні. Прототипними значеннями концепту ЖИТТЯ в оповіданнях Дж. Лондона є ШЛЯХ (PATH), ПРОЦЕС (PROCESS) та ОБ'ЄКТ (OBJECT), що визначають структуру даного концепту та його осмислення. Концепт ЖИТТЯ у досліджуваних художніх текстах характеризується суперечливістю, оскільки осмислюється як ШЛЯХ, що імплікує мету, яка час від часу набуває рис ОБ'ЄКТА як власне трансформованого ЖИТТЯ в його статистичній або динамічній формі.

В процесі концептуалізації ЖИТТЯ виокремлюємо наступні маргінальні образи: НЕБЕЗПЕКА (DANGER), СТРАЖДАННЯ (SUFFERING), БІЛЬ (PAIN), НАДІЯ (HOPE), ГОЛОД (HUNGER) та ВОГОНЬ (FIRE). Так, до найбільш уживаних метафоричних моделей мовної актуалізації ЖИТТЯ в оповіданнях Джека Лондона належать моделі: LIFE – IS DANGER; LIFE – IS SUFFERING; LIFE – IS PAIN; LIFE – IS HOPE; LIFE – IS HUNGER; LIFE – IS FIRE.

Особливе місце у нашому дослідженні займає аналіз сутності образ-схем (image-schemas) як основ організації концепту ЖИТТЯ в оповіданнях Дж. Лондона. Образ-схеми – це значущі, динамічні когнітивні моделі, що виявляються кожного дня у наших думках та діях. Саме вони дають нам

змогу ментально структурувати досвід та сприйняття навколишнього світу. Наше дослідження концепту ЖИТТЯ базувалося на аналізі 4 основних блоків базових образ-схем – топологічному, перцептивному, просторово-моторному та динамічному.

Аналізуючи топологічний компонент концепту ЖИТТЯ, зазначаємо, що у своїх оповіданнях письменник змальовує життя як БЛИЗЬКУ СУБСТАНЦІЮ, коли людина бореться за життя, намагається знайти вихід з екстремальної ситуації. З іншого боку, автор зображує життя ДАЛЕКИМ, безнадійним та недосяжним.

Згідно з перцептивним компонентом, виокремлюємо відношення ЦІЛЕ – ЧАСТИНА при аналізі структури концепту ЖИТТЯ. В оповіданнях Дж. Лондона життя – як страх – беремо за ЦІЛЕ. Герої бояться як померти, так і жити в стражданні, тому до ЧАСТИНИ відносимо страх жити та страх померти.

Згідно з просторово-моторним компонентом, герої оповідань виступають в ролі КОНТЕЙНЕРА, що вміщує в собі певні думки та переживання. До ВМІСТУ контейнера відносимо бажання жити (*'life in him, unwilling to die'*) та страх померти (*'fear of death'*).

Окрім цього, було встановлено, що когнітивний простір ЖИТТЯ в індивідуальній концептосфері Дж. Лондона структуровано певними вимірами (dimensions), які, в свою чергу, репрезентують концепт. Серед таких вимірів нами було виявлено такі, як тактильний, візуальний, смаковий, аудіальний.

Так, згідно з фізичною репрезентацією концепту, життя – це ПОШУК, ПІЗНАННЯ, ВІДЧАЙ, ЇЖА, ВІДЧУТТЯ. Через досліджуваний духовний вимір концепту ЖИТТЯ нам відкриваються його нові компоненти, які дають нам змогу проаналізувати концепт з іншої сторони. Згідно з духовною репрезентацією концепту, життя – це СТРАХ померти: від голоду, від холоду, від дикого світу; життя – це БАЖАННЯ жити (залишатись живим). Згідно з просторовою репрезентацією концепту, життя – це БОРОТЬБА. У

протистоянні з жорстокою природою герої Дж. Лондона перемагають не тільки завдяки витривалості, енергії, а насамперед завдяки боротьбі, що є наступним важливим компонентом концепту ЖИТТЯ. В результаті аналізу анімалістично-гуманістичного виміру, отримуємо репрезентацію концепту ЖИТТЯ через протиставлення його компонентів: життя – ДИКЕ / життя – ГУМАННЕ.

Отже, у ході нашого дослідження ми дійшли підсумку, що концепт ЖИТТЯ можна інтерпретувати за допомогою різних семантичних значень, що реалізуються метафорами; образ-схем, які дають нам змогу структурувати навколишній світ; та вимірів, що по-новому репрезентують усі сторони ЖИТТЯ на досвіді героїв Північних оповідань. У цілому, в роботі розкрито концептуальні ознаки ЖИТТЯ і встановлено індивідуальні та особливі характеристики цього лінгвокультурного концепту в ідіодискурсі американського письменника Дж. Лондона.

Отримані результати відкривають перспективи для подальшого вивчення засобів і способів реалізації цього концепту в художньому дискурсі на матеріалі інших творів Дж. Лондона або ж у творчості інших письменників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арутюнова Н. Д. Метафора и дискурс. *Теория метафоры* : сборник. Москва : Прогресс, 1990. С. 5—32.
2. Аскольдов С. А. Концепт и слово. *Русская словесность : От теории словесности к структуре текста* : антология. М. : Academia, 1997. С. 267–279.
3. Бабушкин А. П. Концепты разных типов в лексике и фразеологии и методика их выявления. *Методологические проблемы когнитивной лингвистики* : Научное издание / под ред. И. А. Стернина. Воронежский государственный университет, 2001. С. 52–57.
4. Бацевич Ф. С. Основы комунікативної лінгвістики : підручник. Київ : Академія, 2004. 344 с.
5. Белова А. Д. Понятия “стиль”, “жанр”, “дискурс”, “текст” у сучасній Лінгвістиці. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Іноземна філологія*. 2002. Вип. 32. С. 7–14.
6. Бойко Г. И. Художественный дискурс: когнитивные и концептуальные аспекты (на материале немецкого языка). *Иностранные языки в высшей школе* : журнал. Рязань, 2012. Вып. 1 (20). С. 39–43.
7. Болдырев Н. Н. Когнитивная семантика : курс лекций по английской филологии. Тамбов : Изд-во Тамбов. ун-та, 2000. 123 с
8. Болдырев Н. Н. Концепт и значение слова. *Методологические проблемы когнитивной лингвистики*: Научное издание / под ред. И. А. Стернина. Воронежский государственный университет, 2001. С. 25–35.
9. Болдырев Н. Н. Концептуальное пространство когнитивной лингвистики. *Вопросы когнитивной лингвистики*. Тамбов : Изд-во ТГУ, 2004. № 1. С. 18–35.

- 10.Бондаренко О. С. Про співвідношення між мовною та концептуальною картинами світу. *Наук. зап. Луганського нац. пед. ун-ту*. Вип. 4. Т. 1. Сер. “Філологічні науки”. Луганськ : Альма-матер, 2003. С. 37–45.
- 11.Бровченко И. В. Составляющие метафоры с позиций традиционной и когнитивной теорий. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2010. № 897. С. 54–59.
- 12.Воркачев С. Г. Концепт счастья : понятийный и образный компоненты. *Известия РАН. Серия литературы и языка*. 2001. Т. 60. №6. С. 47–58.
- 13.Воробйова О. П. Концептологія в Україні : здобутки, проблеми, прорахунки. *Вісник КНЛУ. Сер. Філологія*. 2011. №2. С. 53–64.
- 14.Голобородько К. Ю. Лінгвістичний статус концепту. *Лінгвістика: зб. наук. Праць*. Луганськ, 2003. Вип. 1. С. 16–21.
- 15.Дворецкий И. Х. Латинско-русский словарь. М. : Русский язык, 1976. С. 222–224.
- 16.Жаботинская С. А. Концептуальный анализ языка: фреймовые сети. *Мова : зб. наук. праць*. Одеса : Одеський нац. ун-т, 2003. С. 1–26.
- 17.Звегинцев В. А. Предложение и его соотношение к языку и речи : монография. М.: МГУ, 1976. 307 с.
- 18.Карасик В. И., Слышкин Г. Г. Лингвокультурный концепт как единица исследования. *Методологические проблемы когнитивной лингвистики : Сб. науч. тр. / под редакцией И. А. Стернина*. Воронеж: ВГУ, 2001. С. 75–80.
- 19.Карасик В.И. Языковой круг : личность, концепты, дискурс : монография. М. : Гнозис, 2004. 390 с.
- 20.Кондратенко Н. В. Український модерністський і постмодерністський Дискурс : комунікативно-прагматичний та текстово-синтаксичний аспекти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук: спец. 10.02.01 “Українська мова”. Київ, 2012. 40 с.

21. Красавский Н. А. Лингвистические методы исследования эмоциональной концептосферы. *Лингвистические парадигмы : традиции и новации*. Волгоград : Перемена, 2000. С. 8–56.
22. Красных В. В. Фрейм-структуры как единицы языкового сознания. *XIII Международный симпозиум по психолингвистике и теории коммуникации* : тез докл. М. : ИЯ РАН, 2000. С. 60–115.
23. Лаврова О. В. Концепт журавель в українській етнокультурні. *Лінгвістика* : зб. наук. пр. Луганськ : Вид-во ЛНПУ ім. Тараса Шевченка “Альма матер”, 2008. № 1 (13). С. 57–62.
24. Лингвоконцептология: перспективные направления : монография / под ред. А. Э. Левицкого, С. И. Потапенко, И. В. Недайновой. Луганск : Изд-во ГУ “ЛНУ имени Тараса Шевченко”, 2013. 624 с.
25. Лихачёв Д. С. Концептосфера русского языка. *Изв. РАН. Сер. лит. и яз.* 1993. Т. 52. № 1. С. 3–9.
26. Лі Джіанпінг. Концепти «життя» та «смерть» в російській мові : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук : спец. 10.02.01 «українська мова». Харків, 2009. 15 с.
27. Макаров М. Л. Основы теории дискурса : монография. Москва : ИТДГК Гнозис, 2003. 280 с.
28. Маслова В. А. Введение в когнитивную лингвистику: учеб. пособие. 3-е изд., испр. М. : Флинта : Наука, 2007. 296 с.
29. Маслова Ж. Н. Творческое языковое сознание : монография. Тамбов : Издательский дом ТГУ им. Г.Р. Державина, 2015. 300 с.
30. Миллер Л. В. Художественный концепт как смысловая и эстетическая категория. *Мир русского слова*. 2000. № 4. С. 39–45.
31. Мороховский А. Н. К проблеме текста. *Текст и его категориальные признаки* : сб. науч. тр. К. : КГПИИЯ, 1998. С. 5.
32. Переломова О. С. Інтертекстуальність як системо твірна текстоводискурсивна категорія. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2008. Вип. 34. С. 87–95.

- 33.Потапенко С. І. Мовна особистість у просторі медійного дискурсу (досвід лінгвокогнітивного аналізу) : монографія. К. : Вид.центр КНЛУ, 2004. 359 с.
- 34.Потапенко С. І. Сучасний англомовний медіа-дискурс : лінгвокогнітивний і мотиваційний аспекти : монографія. Ніжин : Видавництво НДУ імені Миколи Гоголя, 2009. 391 с.
- 35.Почепцов Г. Г. Прагматические особенности текста. *Прагматическая интерпретация и планирование дискурса*: Тез. Совещания семинара. Пятигорск : Изд-во Пятигорского пед. ин-та ин. яз., 1991. С. 12–33.
- 36.Приходько А. Н. Концепты и концептосистемы : монография. Днепропетровск : Белая Е.А., 2013. 307 с.
- 37.Рахилина Е. В. О тенденциях в развитии когнитивной семантики. *Известия ФН. Сер. Лит-ры и языка*. 2000. Т. 596 3. С. 3–15.
- 38.Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля, 2006. 716 с.
- 39.Степанов Ю. С. Константы : Словарь русской культуры : изд. 3-е, испр.. М. : Школа «Языки русской культуры», 1997. 824 с.
- 40.Степанов Ю. С. Концепты. Тонкая пленка цивилизации : монография. Москва : Языки русской культуры, 2007. 248 с.
- 41.Степанов Ю. С. Между системой и текстом – дискурс. *Язык и метод. К современной философии языка*. М. : Языки русской культуры, 1998. С. 655–688.
- 42.Степанов Ю. С. Семиотика : Антология. М. : Академический проект, Екатеринбург : Деловая книга, 2001. 702 с.
- 43.Фонетика англійської мови : фоностилістика і риторика мовленнєвої комунікації : посіб. для студ. ВНЗ / Дворжецька М. П., Макухіна Т. В., Велікова Л. М., Снегірьов Є. О. Вінниця : Нова книга, 2005. 240 с.
- 44.Чарыкова О. Н. Индивидуальные концепты в художественном тексте. *Методологические проблемы когнитивной лингвистики*. Воронеж : Изд-во ВГУ, 2001. С. 173–176.

45. Brown D., Yule G. *Discourse analysis : textbook*. Cambridge : Cambridge University Press, 1996. 288 p.
46. Croft W., Cruse D. A. *Cognitive Linguistics*. — Cambridge : Cambridge University Press, 2004. 356 p.
47. Dirven R., Verspoor M. *Cognitive Exploration of Language and Linguistics*. Second revised edition : textbook. John Benjamins Publishing, 2004. 277 p.
48. Dijk T. A. van. *Ideology : A Multidisciplinary Approach*. London : Sage, 1998. 147 p.
49. Edwards D. *Discourse and cognition*. London : SAGE Publications, 1997. 368 p.
50. Evans V., Green M. *Cognitive linguistics : an introduction : textbook*. Edinburgh : Edinburgh University Press, 2006. 830 p.
51. Fauconnier, J. 2007. "Mental Spaces". *The Oxford handbook of cognitive linguistics*. Oxford : Oxford University Press. 351–376.
52. Gibbs R.W. Taking a Stand on the Meanings of Stand. *Journal of Semantics*. 1994. 11. P. 231–251.
53. Gibbs, R. W. The Cognitive psychological reality of image schemas and their transformations. *Cognitive linguistics: basic readings*. Berlin, New York : Mouton de Gruyter, 2006. P. 239–268.
54. Gunina N. A. Concept VS Meaning : Cognitive Approach. *Вестник ТГТУ*. 2011. Том 17. № 1. С. 248–250.
55. Hardy C. *Networks of meaning : a bridge between mind and matter : textbook*. Wesport, Connecticut; London : Praeger, 1998. 217 p.
56. Johnson M. *The Body in the Mind : The Bodily Basis of Meaning, Imagination and Reason*. *International Handbook of Research on Conceptual Change*. Chicago; L. : The Univ. Of Chicago Press, 1987. 233 p. Bibliogr. : P. 213–227.
57. Johnson M. The philosophical significance of image schemas. *From Perception to Meaning: Image Schemas in Cognitive Linguistics*. Berlin : Mouton de Gruyter, 2005. P. 15–33.

58. Johnson M. Why cognitive linguistics requires embodied realism. *Cognitive Linguistics*. 2002. Vol. 13. № 3. P. 245–263.
59. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors we live by* : textbook. Chicago, L. : The University of Chicago Press, 1980. 242 p.
60. Lakoff G. *Women, fire and dangerous things : what categories reveal about the mind* : textbook. Chicago, L. : The University of Chicago Press, 1987. 614 p.
61. Lakoff G., Johnson M. *Philosophy in the flesh : the embodied mind and its challenges to western thought* : textbook. New York : Basic Books, 1999. 624 p.
62. Langacker R. W. *Cognitive grammar: a basic introduction* : textbook. New York : Oxford University Press, 2008. 562 p.
63. Langacker R. W. *Dynamicity, Fictivity, and Scanning : The Imaginative Basis of Logic and Linguistic Meaning. Grounding Cognition. The Role of Perception and Action in Memory, Language, and Thinking*. N.Y. : Cambridge Univ. Press, 2005. P. 164–197.
64. Langacker R. W. *Grammar and Conceptualization* : textbook. Berlin : Mouton de Gruyter, 1999. 427 p.
65. Langacker R. W. *Setting, participants and grammatical relation. Meanings and prototypes : studies in linguistic categorization* / ed. by S. L. Tsohatzidis. New York : Routledge, 1990. P. 213–238.
66. Leech G. *Explorations in semantics and pragmatics* : textbook. Amsterdam : Academic Press, 1980. 133 p.
67. Medin D. L., Rips L. J. *Concepts and categories : memory, meaning, and metaphysics. The Cambridge handbook of thinking and reasoning*. New York : Cambridge University Press, 2005. P. 37–72.
68. Rosch E. *Principles of categorization. Foundations of cognitive psychology : core readings* / D. J. Levitin (ed.). Cambridge, MA : MIT Press, 2002. P. 251–270.

69. Stubbs M. Discourse analysis : the sociolinguistic analysis of natural language : textbook. Chicago : University of Chicago Press, 1983. 272 p.
70. Stubbs M. Text and corpus analysis: textbook. Oxford : Blackwell, 1996. 267 p.
71. Thomas N. J. T. Are Theories of Imagery Theories of Imagination? An Active Perception Approach to Conscious Mental Content. *Cognitive Science*. 1999. 23. P. 207–245.
72. Ungerer F. An Introduction to Cognitive Linguistics : textbook. L.; N.Y. : Longman, 1996. 306 p.
73. Verspoor M. Cognitive exploration of language and linguistics. *Cognitive linguistics in practice*. Amsterdam : J. Benjamins Pub. Co., 1998. 300 p.

ДОВІДКОВА ЛІТЕРАТУРА

74. Арутюнова Н. Д. Дискурс : Лингвистический энциклопедический словарь. М. : Сов. Энциклопедия, 1990. С. 136–137.
75. Краткий словарь когнитивных терминов / под общ. ред. Е. С. Кубряковой. М. : МГУ, 1996. 245 с.
76. Мартинюк А. П. Словник основних термінів когнітивнодискурсивної лінгвістики. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. 196 с.
77. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С. Я. Єрмоленко та ін. Київ, 2001. С. 47–48.
78. Collins English dictionary / editors : J. Crozier, A. Grandison, C. McKeown, E. Summers, P. Weber. Glasgow. HarperCollins Publishers, 2008. 1040 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

- 79.London J. Finis : A Tragedy of the Far Northwest. *Short Stories*. Moscow : Foreign Language Publishing House, 1950. 138 p.
- 80.London J. Love of life and other stories: book. London : Macmillan and Co., Ltd., 1912. 281 p.
- 81.London J. Revolution and other essays: book. New York : The Macmillan Company, 1910. 329 p.
- 82.London J. To Build a Fire: electronic book. P. 64–79. URL: https://americanenglish.state.gov/files/ae/resource_files/to-build-a-fire.pdf